

Proloog

Alexander Democedes Amandinus stond voor de Deur van de Dood te wachten op een kans om meer van het leven te weten te komen. Hij had nooit van de Spelen gehouden en was met tegenzin gekomen. Maar nu was hij gebiologeerd door wat hij zag, totaal perplex. Hij staarde naar het gevallen meisje en kreeg een onverklaarbaar triomfantelijk gevoel over zich.

Het idiote fanatisme van de menigte maakte hem altijd onrustig. Zijn vader had hem verteld dat sommige mensen zich bevrijd voelden als ze toekeken hoe anderen werden gemolesteerd. Alexander moest aan die woorden denken toen hij de bijna ziekelijke uitdrukking van opluchting op de gezichten van de menigte las. In Rome. In Korintië. En hier, in Efeze. Misschien waren degenen die naar de gruwelen keken, de goden dankbaar dat zij niet werden geconfronteerd met de leeuwen of een getrainde gladiator, of op een andere bizarre en obscene manier oog in oog stonden met de dood.

Het leek alsof duizenden mensen waren gekomen om te worden gelouterd door het bloedvergieten, alsof dit omhelzen van een geplande wanorde ieder individu bescherming bood tegen de groeiende chaos in een wereld waarin corruptie en willekeur steeds meer toenamen. Niemand scheen op te merken dat de stank van bloed niet onderdeel voor de stank van lust en angst die de door hen ingeademde lucht doordrong.

Amandinus' handen grepen de ijzeren tralies vast toen hij naar het zand keek waar de jonge vrouw nu lag. Kalm, en op een vreemde manier opgewekt, had ze zich losgemaakt van de groep slachtoffers die hun dood tegemoet waren gelopen. Hij moest naar haar kijken, want hij had in haar iets buitengewoons, iets onbeschrijflijks gezien. Ze had gezongen en een ogenblik lang had haar lieflijke stem de lucht vervuld.

De mensen hadden dat lieflijke geluid overstemd omdat ze allemaal tegelijk opstonden terwijl zij sereen over het zand liep, recht

op Alexander af. Bij elke stap die zij zette ging zijn hart steeds heftiger tekeer. Ofschoon ze er nogal gewoon uitzag, straalde ze toch iets uit – alsof een aura van licht haar omringde. Of verbeeldde hij zich dat maar? Toen de leeuwin haar met haar klauw trof, was het alsof Alexander dat zelf voelde.

Op dit moment vochten twee leeuwen om haar lichaam. Hij knipperde met zijn ogen toen een beest zijn klauwen diep in haar dij groef en aanstalten maakte haar weg te sleuren. De andere leeuwin sprong op en de twee buitelden over elkaar heen en haalden naar elkaar uit.

Een klein meisje in een vies, versleten tuniek rende gillend langs de poort met ijzeren tralies. Alexander knarste met zijn tanden en probeerde zich te harden tegen het geluid van die vreselijke kreten. Omdat de moeder haar kind probeerde te beschermen, werd ze neergesmaakt door een met juwelen omhangen leeuwin. Toen een andere leeuwin achter het kind aanrende, klampten Alexanders handen zich vast aan de ijzeren tralies van de poort tot ze wit waren. Ren, meisje. Ren!

De aanblik van zoveel lijden en dood deed hem geweld aan en maakte hem misselijk. Hij duwde zijn voorhoofd tegen de tralies en zijn hart ging als een razende tekeer.

Hij kende alle argumenten ter verdediging van de Spelen. De mensen die de arena werden ingestuurd, waren misdadigers die de dood verdienden. De mensen die hij nu zag, behoorden tot een godsdienst die het gezag van Rome wilden omverwerpen. Maar toch vroeg hij zich af of het niet terecht was dat een maatschappij, die hulpeloze kinderen vermoordde, aan haar einde diende te komen.

Een rilling voer door Alexanders leden bij het horen van de kreten van het kind. Hij was bijna dankbaar toen de kaken van de leeuwin haar keeltje omsloten en een einde maakten aan het geluid. Hij liet zijn adem ontsnappen, al was hij er zich amper van bewust dat hij die had ingehouden, en hij hoorde de wacht achter hem wreed lachen.

'Nauwelijks een bekvol, dat kleintje.'

Alexander voelde een spier in zijn kaak trekken. Hij wilde zijn ogen sluiten voor het bloedbad vóór hem, maar de wacht keek toe. Hij voelde de koude glans van die harde, donkere ogen door het vizier van zijn opgepoetste helm heen schijnen. Ze hielden hem in de gaten. Hij kon zichzelf niet vernederen door zwakte te

tonen. Wanneer hij een goede arts wilde worden, moest hij zijn gevoeligheid en afschuw te boven komen. Had zijn leermeester, Flegon, hem niet vaak genoeg gewaarschuwd?

'Als jij wilt slagen, moet je jezelf harden tegen die weke gevoelens,' had hij meer dan eens op een smadelijke toon gezegd. 'Uiteindelijk maakt de aanblik van de dood onderdeel uit van het levenslot van een arts.'

Alexander was zich ervan bewust dat de oudere man gelijk had. Ook wist hij dat hij zonder deze Spelen geen kans zou hebben om zijn studie van de menselijke anatomie voort te zetten. Hij had de boeken en de tekeningen uitentreuren bestudeerd. Alleen met vivisectie kon hij verder komen in zijn studie. Flegon wist bijzonder goed dat hij hier een hekel aan had, maar de oude arts was niet te vermurwen en had hem met argumenten overtuigd.

'Je zegt toch dat je arts wilt worden?' lokte Flegon Alexander uit zijn tent. 'Vertel me dan eens, beste jongen, zou jij een arts willen hebben die opereert zonder dat hij praktische kennis van de menselijke anatomie heeft? Kaarten en tekeningen bestuderen is niet hetzelfde als werken aan een menselijk wezen. Wees dankbaar dat de Spelen je zo'n kans bieden!'

Dankbaar. Alexander keek toe hoe de slachtoffers één voor één ten onder gingen totdat de relatieve stilte van vretende leeuwen een einde maakte aan de afschuwelijke geluiden van doodsangst en pijn. Dankbaar? Hij schudde zijn hoofd. Nee, hij zou de Spelen daarvoor nooit dankbaar kunnen zijn.

Plotseling steeg vanuit de menigte een gegons op dat nog dreigender klonk dan de leeuwen. Alexander herkende het onmiddellijk: de golf van verveling, de aanzwellende onvrede te midden van de toeschouwers. De wedstrijd was afgelopen. Laat de beesten zich in de duisternis van hun kooien maar tegoed doen aan hun prooi in plaats van de meute op te zadelen met dat saaie vreetfestijn. Een dreigende rusteloosheid woedde over de tribunes als brand in een goedkope huurkazerne.

De waarschuwing werd door de organisator van de Spelen snel onderkend.

De beesten hoorden dat de poorten werden opengegooid en begroeven hun klauwen en tanden dieper in het vlees toen de opzichters de arena in liepen om hen terug te drijven naar hun kooien. Alexander bad tot Mars dat de mannen haast maakten met hun werk en tot Asklepïos dat er nog een sprankje leven mocht zijn

in ten minste één van de slachtoffers. Zo niet, dan moest hij hier blijven tot er zich een nieuwe kans voordeed.

Alexander was niet geïnteresseerd in het spektakel van de vretende beesten die gescheiden werden van hun prooi. Zijn blik zocht het zand van de arena af, op zoek naar een overlevende, wie dan ook, maar hij had weinig hoop dat er een was. Weer viel zijn blik op de jonge vrouw.

In haar buurt was geen leeuw te bekennen. Dat vond hij vreemd omdat ze ver verwijderd lag van de mannen die de beesten naar de poorten dreven. Hij zag een beetje beweging. Terwijl hij naar voren leunde, kneep hij zijn ogen halfdicht om tegen het felle licht in te kunnen kijken. Haar vingers bewogen!

'Dáár,' zei hij snel tegen de wacht. 'In het midden.'

'Zij was de eerste die werd aangevallen. Ze is dood.'

'Ik wil haar zien.'

'Zoals u wilt.' De wacht deed een stap naar voren, bracht twee vingers naar zijn lippen en floot twee keer kort en schel. De wacht seinde naar het bepluimde hoofd van Charon die tussen de doden danste. Alexander keek toe hoe de gekostumeerde acteur zich met een sprongetje naar de vrouw op de grond keerde. Charon bukte zich een beetje en draaide zijn hoofd, dat met veren was getooid en van een snavel was voorzien, alsof hij aandachtig luisterde of er nog een geluid was of een ander teken van leven, terwijl hij voortdurend met zijn houten hamer theatraal door de lucht zwaaide om die neer te laten komen als dat het geval mocht zijn. Hij leek zich ervan te hebben overtuigd dat het meisje dood was en pakte haar arm beet en sleurde haar ruw naar de Deur van de Dood.

Op hetzelfde moment keerde een leeuwin zich tegen de opzichter die haar naar een tunnel dreef. De meute kwam overeind en schreeuwde van opwinding. De man ontkwam ternauwernood aan de aanval van het dier. Op kundige wijze gebruikte hij zijn zweep om de woedende leeuwin weg te drijven van het kind dat ze aan het oppeuzelen was en hij leidde haar naar de tunnel richting de kooien.

De wacht maakte van de afleiding gebruik en gooide de Deur van de Dood wijd open. 'Snel!' siste hij en Charon rende snel met het meisje het halfduister in. De wacht knipte met zijn vingers en twee slaven grepen haar snel bij de armen en benen en droegen haar in de schaars verlichte gang.

'Voorzichtig!' riep Alexander kwaad toen ze haar op een vuile, met bloed bevlekte tafel kwakten. Hij duwde hen opzij en was er zeker van dat deze klungels een einde aan haar leven hadden gemaakt door hun ruwe behandeling.

De wacht greep Alexanders arm stevig vast.

'Zes sestertiën wil ik, vóór je haar opensnijdt,' zei hij kil.

'Dat is een beetje veel, niet?'

De wacht grinnikte. 'Niet te veel voor een leerling van Flegon. Jij moet wel een koffer met goud hebben dat je je zijn lessen kunt veroorloven.' Hij hield zijn hand op.

'Die raakt nogal snel leeg,' merkte Alexander droogjes op en trok zijn beurs die aan zijn middel hing. Hij wist niet hoeveel tijd hij nodig had om aan het meisje te werken vóór ze zou overlijden en hij had geen zin om te gaan bekvechten over wat kleingeld. De wacht nam de omkoopsom aan en liep weg. Drie muntjes hield hij apart voor Charon.

Alexander richtte zijn aandacht weer op het meisje. Haar gezicht was een bloederige massa van uiteengereten vlees en zand. Hij zag zoveel bloed dat hij ervan overtuigd was dat ze dood was. Hij bukte zich, hield zijn oor bij haar lippen en was verbaasd dat hij het zachte, warme uitademen voelde: een teken van leven. Veel tijd restte hem niet meer om aan de slag te gaan.

Hij wenkte zijn eigen slaven, pakte een handdoek en veegde zijn handen af. 'Breng haar daar naartoe, weg van die herrie. Voorzichtig!' De twee slaven haastten zich hem te gehoorzamen. De slaaf van Flegon, Troas, stond ook toe te kijken. Alexanders mond vertrok. Hij bewonderde Troas' vaardigheden, maar niet zijn kille manier van doen. 'Ik moet licht hebben,' zei Alexander en knipte met zijn vingers. Hem werd een toorts gebracht terwijl hij zich vooroverboog naar het meisje op de stenen tafel in de schaarsverlichte nis van de gang.

Hiervoor was hij gekomen, dit was zijn enige reden om de Spelen te doorstaan: om de huid van de buik te villen, de spieren te verwijderen en de organen te bestuderen die bloot kwamen te liggen. Om zijn besluit kracht bij te zetten knoopte hij zijn leren dokterstas los, maakte hem open en keek naar zijn chirurgeninstrumentarium. Hij maakte een keuze en nam er een dun, vlijmscherp mes uit.

Zijn hand transpireerde. Erger nog, zijn hand beefde. Het zweet brak op zijn voorhoofd uit. Hij voelde hoe Troas hem van achte-

ren kritisch in de gaten hield. Alexander moest snel handelen en zoveel leren als maar mogelijk was in de korte tijd, de luttele minuten die hem ter beschikking stonden voordat het meisje aan haar wonden of door zijn handelingen bezweek.

Inwendig vervloekte hij de Romeinse wet die het snijden in lijken verbood en hem daardoor tot deze weerzinwekkende praktijk dwong. Maar hoe moest hij anders leren wat hij moest weten over het menselijk lichaam? Hoe moest hij anders de vakbekwaamheid opdoen die onontbeerlijk was om levens te redden?

Hij wiste het zweet van zijn voorhoofd en vervloekte in stilte zijn teerhartigheid.

'Zij zal er niets van voelen,' zei Troas kalm.

Met zijn tanden op elkaar sneed Alexander de kraag van de kleren van het meisje door, scheurde haar met bloed bevlekte tuniek tot de zoom open en stelde haar bloot aan zijn professionele blik. Een moment later deed Alexander met gefronste wenkbrauwen een stap terug. Vanaf haar borsten tot aan haar lies waren alleen oppervlakkige wonden en donkere kneuzingen zichtbaar.

'Breng die toorts dichterbij,' beval hij en boog zich voorover om haar hoofdwonden opnieuw te bekijken. Diepe voren liepen van haar haren naar haar kin. Een andere snee had haar keel geschampt, net naast de kloppende slagader. Langzaam gleed zijn blik naar beneden en hij zag de diepe, doorboorde wonden in haar rechteronderarm. De botten waren gebroken. Veel erger echter waren de wonden in haar dij waar de leeuwin haar tanden had ingezet toen ze probeerde het meisje weg te slepen. Alexander zette grote ogen op. Het meisje zou zijn doodgebloed als het zand de wonden niet had afgedekt en op die manier het bloed doeltreffend had gestelpt.

Alexander stapte achteruit. Eén snelle, vakkundige haal met zijn scherpe mes en hij kon zijn studie beginnen. Eén snelle, vakkundige haal en hij kon haar van het leven beroven.

Zweet druppelde langs zijn slapen, zijn hart bonsde hevig. Hij keek naar haar op-en-neergaande borst, het zwakke kloppen in haar hals; hij voelde zich misselijk worden.

'Ze zal er niets van voelen, heer,' zei Troas nog eens. 'Ze is niet bij bewustzijn.'

'Dat zie ik ook!' zei Alexander kortaf en keek de slaaf kwaad aan. Hij deed een stap naar voren en bracht het mes in de juiste positie. Gisteren had hij aan een gladiator gewerkt en was toen

in een paar minuten méér over de menselijke anatomie te weten gekomen dan in urenlange colleges. Gelukkig had de stervende niet één keer zijn ogen opgedaan. Maar zijn wonden waren dan ook veel ernstiger dan deze.

Alexander sloot zijn ogen en zette zich schrap. Hij had Flegons werk gadeslagen. Hij hoorde nog steeds de woorden van de beroemde arts terwijl deze deskundig een operatie uitvoerde. 'Je moet snel werken. Zoals ik nu doe. Ze zijn al bijna dood als je ze krijgt en een shock kan hen onmiddellijk doden. Verspil geen tijd met je af te vragen of ze er iets van voelen. In de tijd die de goden je geven, moet je leren wat je leren kunt. Op het moment dat het hart stopt, moet je alle werkzaamheden staken of je loopt het risico dat de goden en het Romeinse recht in toorn ontsteken.' De man aan wie Flegon had gewerkt, bleef nog maar een paar minuten in leven voordat hij doodbloedde op de tafel waarop hij was vastgebonden. Desondanks kon Alexander zijn gegil nog steeds horen.

Hij keek naar Troas, de hooggewaardeerde dienaar van Flegon. Het feit dat Flegon hem had gestuurd, wees onmiskenbaar op het vertrouwen van de meesterchirurg in Alexanders toekomst. Troas had Flegon in het verleden vaak geassisteerd en hij wist meer van de arts enij dan de meeste praktiserende vrije artsen. Hij was een Egyptenaar, had een donkere huid en zware oogleden. Mogelijk was hij op de hoogte van de geheimen van zijn volk.

Alexander wenste nu dat deze grote eer aan hem voorbij was gegaan.

'Hoe vaak heb jij hierbij staan te kijken, Troas?'

'Een keer of honderd, misschien vaker,' zei de Egyptenaar met een sardonische grijnslach. 'Zie je ervan af?'

'Nee.'

'Ga dan door. Wat je vandaag leert, zal morgen het leven van anderen redden.'

Het meisje kreunde en bewoog zich op de tafel. Troas knipte met zijn vingers en de twee bedienden van Alexander stapten naar voren. 'Pak haar bij de polsen en enkels en houd haar stil.'

Ze uitte een scherpe kreet toen ze aan haar gebroken arm trokken. 'Jezus,' fluisterde het meisje en sloeg haar ogen even open.

Alexander staarde in de donkere, bruine ogen die pijn en verarring uitstraalden en kon zich niet verroeren. Zij was niet zomaar een lijk waaraan je werkte. Zij was een mens die pijn leed.

'Heer,' zei Troas stelliger, 'U moet snel aan de slag.'

Ze mompelde wat in een vreemde taal en haar lichaam ontspande zich. Alexander liet zijn mes uit zijn handen vallen. Kletterend viel het op de stenen grond. Troas liep om de hoek van de stenen tafel, raapte het op en hield het weer voor zijn neus. 'Zij is weer bewusteloos. U kunt nu zonder zorgen werken.'

'Haal een kom water.'

'Wat bent u van plan? Wilt u haar weer tot leven brengen?'

Alexander keek naar zijn spottende gezicht. 'Waar haal jij de moed vandaan om mijn daden in twijfel te trekken?'

Troas las het gezag van het jonge, intelligente gezicht af. Alexander Democedes Amandinus mocht dan slechts een student zijn, maar hij was vrij. De ervaring of de bekwaamheid van de Egyptenaar deden niet terzake. Met spijt moest hij bekennen dat hijzelf nog steeds een slaaf was en hij durfde de jongeman niet verder te tarten. Troas slikte zijn trots en woede in en deed een stap terug. 'Excuses, heer,' zei hij toonloos. 'Ik wilde u er slechts aan herinneren dat zij ter dood is veroordeeld.'

'Het lijkt erop dat de goden haar leven hebben gespaard.'

'Voor u, heer. De goden hebben haar gespaard opdat u kunt leren wat u leren moet om arts te worden.'

'Ik wil niet degene zijn die haar doodt!'

'Denk na. Door het bevel van de proconsul is zij al dood. Het is niet uw daad. Zij werd niet door uw woorden naar de leeuwen gestuurd.'

Alexander nam het mes van hem aan en stopte het terug bij de andere instrumenten in zijn lederen tas. 'Ik ga de toorn van de god die haar heeft gered niet riskeren, welke god dat ook moge zijn, door haar nu van het leven te beroven.' Hij wees met zijn kin naar haar. 'Zoals je duidelijk kunt zien, zijn er geen vitale organen beschadigd.'

'U veroordeelt haar liever tot een langzame dood door infectie?'

Alexander verstijfde. 'Ik laat haar helemaal niet sterven.' Zijn hersenen werkten koortsachtig. Hij zag haar nog steeds over het zand van de arena lopen, zingend, haar armen gespreid alsof ze de hemel zelf wilde omhelzen. 'Wij moeten hier weg.'

'Bent u gek?' siste Troas en draaide zijn hoofd om te zien of de wacht hem had gehoord.

'Ik beschik hier niet over de middelen om haar wonden te behandelen of haar arm te zetten,' mompelde Alexander. Hij knipte

met zijn vingers en deelde op fluisterende toon bevelen uit.

Troas, buiten zichzelf, pakte Alexanders arm beet. 'Dit kunt u niet doen!' zei hij met een krachtige, amper ingehouden stem. Veelbetekenend knikte hij in de richting van de wacht. 'U stelt ons allemaal bloot aan een dodelijk risico als u probeert een veroordeelde gevangene te redden.'

'Dan kunnen wij maar beter tot haar god bidden, zodat hij ons beschermt en helpt. Hou nou op met ruziën en haal haar hier onmiddellijk weg. Aangezien jij blijkbaar bang bent voor de wacht, neem ik hem wel voor mijn rekening en kom ik jullie zo snel mogelijk achterna.'

De Egyptenaar staarde hem met zijn donkere ogen vol ongeloof aan.

'Opschieten!'

Troas zag in dat verder argumenteren zinloos was en gebaarde snel naar de anderen. Hij fluisterde hen bevelen toe terwijl Alexander de leren tas inpakte. Nieuwsgierig hield de wacht hen in de gaten. Alexander raapte de handdoek op, veegde het bloed van zijn handen en liep rustig op hem af.

'U mag haar niet naar buiten brengen,' zei de wacht nors.

'Zij is dood,' loog Alexander. 'Ze gooien het lijk weg.' Hij leunde tegen de ijzeren tralies van de poort en keek naar het zinderende zand. 'Zij was die zes sestertiën niet waard. Ze was er te erg aan toe.'

De wacht glimlachte kil. 'U heeft haar zelf uitgekozen.'

Alexander lachte kil terug en deed alsof hij belangstellend naar een paar gladiatoren keek. 'Hoe lang zal deze wedstrijd duren?'

De wacht taxeerde de strijders. 'Dertig minuten, misschien iets meer. Maar deze keer zal er geen overlevende zijn.'

Alexander veinsde ongeduld. Hij fronste zijn wenkbrauwen en gooide de met bloed bevlekte handdoek aan de kant. 'Dan trakteer ik mezelf maar op een glaasje wijn.'

Hij liep langs de tafel en pakte zijn lederen tas. Hij wandelde door de met toortslicht beschenen gangen en moest zich inhouden niet te gaan rennen. Bij elke stap die hij zette klopte zijn hart sneller. Toen hij buiten in het zonnetje stond, streelde een lichte bries zijn gezicht.

'*Schiet op! Schiet op!*' Verwonderd keek hij achterom. Hij had deze woorden toch duidelijk gehoord, alsof iemand ze in zijn oor had willen fluisteren om hem aan te sporen. Maar er was helemaal niemand.

Met bonzend hart liep Alexander naar huis en begon te rennen, aangespoord door een zacht stemmetje in de wind.

DE ECHO

I Een jaar later

Marcus Lucianus Valerianus liep door een doolhof van straten in de Eeuwige Stad en hoopte dat er ergens een plek was waar hij innerlijke rust kon vinden, maar het lukte hem niet. Rome was deprimerend. Hij was de stank vergeten van de verontreinigde rivier de Tiber en van de benauwende mensenmassa. Of misschien had hij die dingen vroeger nooit opgemerkt omdat hij te veel met zijn eigen leven en beslommingen bezig was geweest om er aandacht aan te schenken. De afgelopen weken had hij sinds de terugkeer naar zijn geboorteplaats urenlang door de straten gezworven en plekken bezocht waar hij het vroeger altijd naar zijn zin had gehad. Nu klonk het lachen van zijn vrienden hem hol in de oren en vond hij het woeste feesten en drinken eerder vermoeiend dan bevredigend.

Hij was terneergeslagen en had behoefte aan afleiding. Daarom was hij er snel voor te vinden geweest om met Antigonus naar de Spelen te gaan. Zijn vriend was nu een invloedrijke senator en had een ereplaats op de tribune. Marcus probeerde zijn gevoelens te temperen toen hij zich naar zijn stoel op de tribune begaf. Maar hij kon niet ontkennen dat hij zich niet prettig voelde toen de trompetten begonnen te schetteren. Op het moment dat de processie begon, kromp zijn hart ineen en leek het alsof er een steen op zijn maag lag.

Sinds Efeze was hij niet meer naar de Spelen geweest. Hij vroeg zich af of hij er nu naar kon kijken. Het was overduidelijk dat Antigonus meer door de Spelen geobsedeerd werd dan hij was geweest in de periode dat Marcus niet in Rome verbleef; ook had hij aanzienlijk ingezet op een gladiator uit Gallië.

Een aantal vrouwen kwam bij hen zitten onder het afdak. Ze waren mooi en sensueel. Al binnen enkele ogenblikken na hun komst maakten ze duidelijk dat ze minstens zo geïnteresseerd waren in Marcus als in de Spelen. Iets in Marcus werd geprikkeld toen hij naar hen keek, maar dat gevoel verdween net zo snel als

het was opgekomen. Deze vrouwen waren oppervlakkig; gekleurd water in vergelijking met Hadassa's onversneden, koppige wijn. Hij vond geen verstrooiing in hun zinloze praatjes. Zelfs Antigonus, die hij vroeger zo leuk vond, begon op zijn zenuwen te werken met zijn schunnige moppen. Marcus vroeg zich af hoe hij die obscene verhalen ooit amusant had kunnen vinden en hoe hij enig medelijden had kunnen opbrengen voor Antigonus' litanie van financiële rampspoeden.

'Vertel er nog een,' lachte een van de vrouwen die overduidelijk lol had in de grove mop die Antigonus juist had verteld.

'Die zal je oren verbranden,' waarschuwde Antigonus met rollende pretoogjes.

'Nog een!' vond iedereen.

Iedereen, behalve Marcus. Hij verroerde zich niet en voelde walging. *Ze kleden zich als ijdele pauwen en lachen als schorre kraaien*, dacht hij toen hij ze stuk voor stuk bekeek.

Een van de vrouwen stond op en ging naast hem zitten. Ze duwde haar heup verleidelijk tegen hem aan. 'De Spelen winden me altijd op,' zei ze poeslief en keek hem aan met haar donkere ogen.

Vol afkeer negeerde Marcus haar. Ze begon over een van haar vele vrijers te vertellen en hield het gezicht van Marcus in de gaten om te kijken of hij geïnteresseerd was. Hij keek haar aan en deed geen enkele moeite zijn gevoelens te verbergen, maar zij was zich daar niet van bewust. Met de fijngevoeligheid van een wolf die doet of hij een schoothondje is, bleef ze hem verleiden.

Al die tijd gingen de Spelen gewoon door. Antigonus en de vrouwen lachten, hoonden en scholden de slachtoffers in de arena uit. Toen Marcus doorkreeg dat zij genoten van het schouwspel van lijden en dood dat zich voor hen afspeelde, verstijfde hij over zijn hele lichaam bij de aanblik van het gezelschap waar hij in verkeerde.

Ziek van wat er voor zijn ogen gebeurde, zocht hij zijn toevlucht in de drank. Hij dronk wijn, beker na beker, en probeerde wanhopig de kreten van de mensen in de arena weg te drinken. Maar hoeveel hij ook van het verdovende vocht tot zich nam, het lukte hem niet het beeld te verdringen dat steeds weer in hem opdoemde... het beeld van een andere plaats, een ander slachtoffer. Hij had gehoopt dat de wijn hem zijn helderheid zou ontnemen. Maar in plaats daarvan scherpte het zijn bewustzijn.

De meute om hem heen werd dol van opwinding. Antigonus greep een van de vrouwen en zij omhelsden elkaar hartstochtelijk. Ongewild doemde in Marcus een beeld op... het beeld van zijn zus Julia. Hij herinnerde zich hoe hij haar voor de eerste keer meenam naar de Spelen en hoe hij gelachen had om de vurige opwinding in haar donkere ogen.

'Je zult je om mij niet hoeven schamen, Marcus. Ik zweer het. Ik zal niet flauwvallen als ik bloed zie.' En ze was ook niet flauwgevallen.

Toen niet.

Later ook niet.

Marcus kon het niet meer aanzien en stond op.

Hij baande zich een weg door de opgewonden meute en klom de trap op. Zo gauw het kon, begon hij te rennen – zoals in Efeze. Hij wilde weg van het lawaai, weg van de stank van mensenbloed. Hij stopte om naar adem te happen, leunde met zijn schouder tegen een stenen muur en kotste.

Uren later kon hij nog het geraas van de hongerige meute horen die om meer slachtoffers schreeuwde. Het lawaai weerklonk in zijn hoofd en bleef hem kwellen.

Sinds de dood van Hadassa was dat echter het enige nog dat hij kende: Kwelling. En een afschuwelijke, zwarte leegte.

'Probeer je ons te ontlopen?' vroeg Antigonus toen hij een paar dagen later bij Marcus op bezoek kwam. 'Je bent gisteren niet naar het feest van Crassus gegaan. Iedereen had zich er op verheugd je te ontmoeten.'

'Ik moest werken.' Marcus had gedacht voorgoed terug te gaan naar Rome; tegen beter weten in had hij gehoopt hier de rust te vinden waar hij zo wanhopig naar verlangde. Hij wist nu dat die hoop ijdel was. Hij keek Antigonus aan en schudde zijn hoofd. 'Ik ben maar een paar maanden in Rome.'

'Ik had begrepen dat je voorgoed was teruggekomen,' zei Antigonus die duidelijk verrast was door die mededeling.

'Ik heb me bedacht,' antwoordde Marcus kortaf.

'Maar waarom?'

'Om redenen waar ik liever niet over praat.'

Antigonus kneep zijn ogen toe; in zijn stem overheerste sarcasme toen hij zei: 'Nou, ik hoop dat je wel tijd hebt om naar het feestje te komen dat ik ter ere van jou heb georganiseerd. En

waarom kijk je toch zo geërgerd? Alle goden nog aan toe, Marcus, je bent wel veranderd sinds je naar Efeze bent vertrokken. Wat is je daar overkomen?’

’Ik heb werk te doen, Antigonus.’

’Wat jij nodig hebt is vertier, iets om je af te leiden van die sombere buien van je.’ Op vleierende toon ging hij verder: ’Ik heb een feest georganiseerd dat gegarandeerd alle melancholie uit je hoofd verjaagt.’

’Oké, oké! Ik kom wel naar dat verdraaide feest van je,’ zei Marcus die ongeduldig wachtte totdat Antigonus weg zou gaan. Waarom begreep niemand dat hij met rust gelaten wilde worden? ’Maar ik heb vandaag geen tijd om wat te kletsen.’

’Mooi gezegd,’ spotte Antigonus terwijl hij opstond om te vertrekken. Hij gooide zijn mantel om en liep naar de deur, hield toen in en keek zijn vriend geïrriteerd aan. ’Ik hoop wel dat je morgenavond in een beter humeur bent.’

Maar Marcus was dat niet.

Antigonus had verzuimd hem te vertellen dat Arria ook zou komen. Marcus zag haar binnen enkele tellen na zijn aankomst.

Geërgerd keek hij Antigonus aan, maar de senator glimlachte slechts zelfvoldaan en boog zich met een plagerige uitdrukking naar hem over. ’Zij was bijna twee jaar jouw geliefde, Marcus.’ Hij lachte zachtjes. ’Ze heeft het heel wat langer uitgehouden dan je vriendinnetjes na haar.’ Vragend trok hij zijn wenkbrauw op toen hij de uitdrukking op Marcus’ gezicht zag. ’Je ziet er ontevreden uit. Je hebt me verteld dat jullie zonder ruzie uit elkaar zijn gegaan.’

Arria was nog steeds knap en erop uit om de bewondering van alle aanwezige mannen op te wekken. Zij was nog steeds zedeloos en op zoek naar nieuwe, opwindende dingen. Niettemin bespeurde Marcus kleine veranderingen. De zachte liefvalligheid van haar jeugd had plaats gemaakt voor een harde, wereldse houding. In haar lach weerklonk geen uitbundigheid of plezier, maar eerder onbezonnenheid en een irritante grofheid. Een aantal mannen zwermde om haar heen; zij plaagde hen beurtelings, maakte grapjes ten koste van hen en fluisterde hen suggestieve opmerkingen toe. Daarna wierp ze een vragende blik naar Marcus aan de andere kant van de kamer. Hij wist wel dat zij zich afvroeg waarom zijn aandacht niet werd getrokken door de glimlach die zij hem had gegund toen hij was aangekomen. Maar

hij kende de ware betekenis van die glimlach: aas voor een uitgehongerde vis.

Jammer genoeg voor Arria had Marcus geen honger. Niet meer.

Antigonus boog zich wat voorover. 'Kijk eens hoe zij naar je kijkt, Marcus. Je hoeft maar met je vingers te knippen en ze komt weer bij je terug. De man die als een schoothondje naar haar kijkt, is haar laatste verovering, Metrodorus Crateuas Merula. Wat hij aan verstand tekortkomt, compenseert hij ruimschoots met geld. Hij is bijna net zo rijk als jij, maar onze kleine Arria heeft tegenwoordig ook geld. Haar boek zorgde voor nogal wat opwinding.'

'Boek?' zei Marcus en hij lachte cynisch. 'Ik wist niet eens dat Arria haar eigen naam kon schrijven, laat staan genoeg woorden om een zin te vormen.'

'Jij bent duidelijk niet op de hoogte van wat zij heeft geschreven; anders zou je er niet zo luchtig over praten. Het is amper iets waar om te lachen valt. Onze kleine Arria bleek over onbekende talenten te beschikken. Zij is schrijfster geworden, schrijfster van erotische verhalen. Niets verbloemende erotische verhalen. Alle goden, zij heeft in de betere kringen voor nogal wat opschudding gezorgd. Eén senator is er zijn vrouw door kwijtgeraakt. Het verlies van zijn vrouw kon hem weliswaar niet veel schelen, maar haar familierelaties zijn hem duur komen te staan. Het gerucht gaat dat hij wel eens gedwongen kan worden zelfmoord te plegen. Arria is nooit, zeg maar, discreet geweest. Maar ik denk dat ze nu aan schandalen verslaafd is geraakt. Schrijvers zijn dag en nacht bezig met het kopiëren van haar boekje. En een exemplaar kost een vermogen.'

'Dat had jij er natuurlijk voor over,' merkte Marcus droogjes op.

'Maar natuurlijk,' lachte Antigonus. 'Ik wilde weten of ik erin voorkwam. En ik kom erin voor. In hoofdstuk elf. Tot mijn spijt maar heel kort.' Hij wierp een blik op Marcus en lachte geamuseerd. 'Over jou schreef zij gedetailleerd... en veel. Geen wonder dat Sarapais zo verliefd op jou was tijdens de Spelen van een paar dagen geleden. Zij wilde erachter komen of alles waar was wat Arria over jou had geschreven.' Hij grinnikte. 'Je moet maar een exemplaar kopen, Marcus, dan kun je het zelf lezen. Kun je wat mooie herinneringen ophalen.'

'Ondanks haar overweldigende schoonheid is Arria onbe-

schaafd en het is het best dat ik haar zo snel mogelijk vergeet.'

'Je hebt nogal een wreed oordeel over een vrouw van wie je hebt gehouden, nietwaar?' zei Antigonus terwijl hij Marcus opnam.

'Ik heb nooit van Arria gehouden.' Marcus richtte zijn aandacht op de dansende meisjes die langs hem heen zwierden. De belletjes om hun enkels en polsen rinkelden en werkten hem op zijn zenuwen. Hij was eerder in verlegenheid gebracht dan dat hij opgewonden raakte van hun brutale, sensuele dans en hun doorzichtige gewaden. Hij zag liever dat hun optreden voorbij was en dat ze weggingen.

Antigonus greep een van de meisjes en trok haar bij hem op schoot. Ondanks haar tegenstand, kuste hij haar hartstochtelijk. Toen hij ophield, zei hij tegen Marcus, 'Kies er ook een uit.'

Het slavinetje slaakte een kreet en Marcus' maag draaide zich intuïtief om. Hij had die uitdrukking op het gezicht van het meisje eerder gezien: in de ogen van Hadassa toen hij zijn eigen harts-tochten niet meer onder controle had.

'Laat haar gaan, Antigonus.'

Andere mensen keken naar Antigonus, lachten en moedigden hem aan. Antigonus, dronken en uitgedaagd, gedroeg zich steeds grover om zijn zin te krijgen. Het meisje gilde.

Onbewust was Marcus opgestaan. 'Laat haar los!'

In de ruimte viel een stilte en iedereen staarde Marcus verbaasd aan. Met een enigszins verwonderde uitdrukking op zijn gezicht keek Antigonus hem lachend aan. Zijn gelach verstomde. Gealarmeerd rolde hij naar een kant en liet het meisje los.

Zij krabbelde hysterisch huilend overeind en haastte zich weg.

Antigonus keek Marcus verwonderd aan. 'Sorry, Marcus. Als jij haar zo graag had willen hebben, waarom zei je dat dan niet eerder?'

Marcus voelde Arria's ogen als hete kolen in hem priemen, gloeiend van jaloezie. Hij vroeg zich even af welke straf Arria het meisje zou opleggen voor iets dat zij niet had gedaan. 'Ik wilde dat meisje helemaal niet,' zei hij kortaf. 'Noch een van de andere meisjes hier.'

Er werd druk gefluisterd. Een aantal vrouwen keek naar Arria en meesmuilde.

Antigonus' gezicht verstarde. 'Waarom vergalde je mijn plezier dan?'